

Og naar man nu vil spørge: hvad skal Enden blive? saa svarer jeg: Det veed jeg ikke. Det kan jeg ikke sige Noget om. Hvad Enden vil blive, det beror ikke paa os her. Et Parlament har ingen Magt i det Dødblik, dets forfatningsmæssige Myndighed ikke respekteres. Naar Loven krænkes, naar Forfatningen brydes, da er ethvert Parlament afmægtigt. Det har ingen Magt i sig selv; dets Magt er kun det Folk, der staar i dets Ryg. Folkethinget har ingen anden Styrke end den, som ligger i Folket, der har sendt os. Det er ikke os her, der er i Stand til at føre denne Kamp igjennem; hvis der er Nogen, saa er det kun det danske Folk.

Der er to Veie, to Løsninger, to Muligheder for, at Folket kan seire. Den ene Veie er den fredelige, den, at Stemningen vover og vover, at Trykket tilsidst bliver saa stærkt, at man dog ikke kan staa imod længer. Det er den ene Mulighed; det kan gaa saaledes. Den anden Veie er den voldsomme. Jeg for mit Bedkommende haaber, og jeg kan sige, jeg tror, at Folket vil seire. Men jeg vil tilføie, at fuldstændig klippefast er denne Tro ikke. Jeg har ikke den fulde og stærke Overbevisning, som mulig enkelte Andre have, en Overbevisning, der ogsaa har faaet Udtryk her i Salen, at det danske Folk vil vide at værges sin Frihed, selv med de yderste Midler, at det vil have Mod dertil og Kløgt dertil — thi Modet alene forslaar ikke. Jeg maa sige mig selv, at en saadan Villie og en saadan Evne har det danske Folk ikke vist snart i de sidste 400 Aar, og jeg kan ikke skjule, at de, der regne paa, at dette Folk heller ikke nu har disse Egenstaber, at de regne i hvert Fald med Historiens Erfaring paa deres Side. Men jeg veed ogsaa, og det er blevet klarere og klarere med hvert Aar, at hvis Folket bukker under i denne Kamp, da er dermed dets Livsstraad overstaaret. Vor Nations Levevillkaar er overhovedet ikke af de lyseste. Men dette Knæk, det vil ikke blive forvundet. Og jeg gad vide, om der i Virkeligheden paa den modsatte Side er ret mange Mænd blot med noget Klarhøj, som ikke have Die herfor. Inderst inde i denne Kamp, saaledes som Regjeringspartiet nu fører den, ligger der en bundløs Foragt for det danske Folk. Man kan se i andre Lande, at et Folk bliver mishandlet, underkuet; men naar Modstanden vover, naar den breder sig til flere og flere, saa til Slutning tager man dog Hæb i Seilene; man ved, der er Fare ved at drive Spillet for vidt, man giver efter. Hos os er det anderledes. Her er Oppositionen voret fra Halvdelen til de tre Fjerdedele, og atter til de

fire Fjerdeler; men Følgen er kun, at den mødes med bestandig større Overmod, med bestandig større Haan, med bestandig voldsommere Midler. Men saaledes behandler man ikke et Folk; saaledes behandler man ikke Mænd; saaledes behandler man kun, hvad man anser for at være en Bunke af Klude. Saa længe det endnu er en lille Dyrge herne i Krogen — man lader dem ligge, gider ikke have al det Ustyr ved at fete ud. Men naar Bunken vover, naar den truer med at fylde hele Bærelset, saa man ikke kan røre sig, saa kommer man der med Kosten, desto skrappere, jo flere der er, — herud med dem! Og de, der mene i Tryghed at kunne handle saaledes, det er de samme, som raabe paa, at dette Folk skal ruste sig for at værne sit Land! De ville, at dette Folk, som de stole paa, naar det staar fire mod En vil lade sig jatte Hælen paa Skaffen, det skal væbne sig til at kæmpe en Kamp paa Liv og Død, En imod thve! Det er muligt, at det vil lykkes Regjeringen at føre Seiren hjem. Men hvis det lykkes, hvis det virkelig lykkes, er der Nogen saa blind, at han ikke øiner Følgen? Det vil være en Svækkelse for dette Folk, en Prisgiveness af dets Tilværelse. Er der Nogen, der kan tro, at dette Land kan bære en Tilstand, at det kan bestaa med den ene Halvdel af Folket naget af et aldrig slumrende Had til den anden, et Had til dem, som de mene have stjaalet deres Frihed? Det kan være kortere eller længere, vi kunne have nogle Aar flere eller færre tilbage; men den Seir, den vil være kjøbt med Befælgningen af Folkets Undergang.

Og hvad er det saa i Sandhed, som de kæmpe for? Hvad er det for et Maal, de overhovedet ville naae? Der er ikke en eneste Mand i Høire med en Smule sund Fornuft og blot et Lavmaal af Verlighed, som med Haanden paa Hjertet tør sige, at den Kamp, som her føres, at den føres paa Forfatningens Grund. Det er i Virkeligheden heller slet ikke det, de sige. De sige: vi stræbe, saa vidt det er os muligt, at holde os indenfor Forfatningen; men i Dvrigt er Statens Frelse den høieste Lov. Alvel, jeg bestrider ikke dette. Der er utvivlsomt Tilfælde i Staternes Liv, da en Nødret bliver gjældende, da det bliver forsvarligt og berettiget, endog at bryde Loven for at redde Samfundet. Men hvad jeg bestrider, er, at der hos os foreligger blot Skygge af en saadan Nødvendighed. Jeg bestrider, at der i vore politiske Tilstande er Noget, som kan give selv blot et Skin af Ret til at bryde Folkets Frihed og tilintetgjøre Forfatningen. Man kan i Følge sin Herkomst, Opdragelse,